

13

**Els joves i les llengües a
les Illes Balears:
actituds, trajectòries i usos
lingüístics predominants**

**XISCA CASTELL ORELL
ELGA CREMADES CORTIELLA
MARIA DEL MAR VANRELL BOSCH**

Xisca Castell Orell

Palma, 1992. És graduada en Llengua i Literatura Catalanes per la Universitat de les Illes Balears. Ha estudiat el Màster en Literatura Comparada: Estudis Literaris i Culturals a la Universitat de Barcelona i el Màster en Formació del Professorat a la UIB. Actualment, es dedica a la docència com a professora de secundària i professora associada de la UIB. En l'àmbit de la sociolingüística, ha treballat com a tècnica de suport a la recerca del CDSIB i s'ha interessat per la recerca en els usos lingüístics de la població jove. En aquest sentit, ha coordinat, juntament amb Elga Cremades i Maria del Mar Vanrell, l'estudi *Actituds i usos lingüístics dels joves de les Illes Balears* (AULIJOVIB), finançat per la Direcció General de Política Lingüística (Conselleria de Fons Europeus, Universitat i Cultura del Govern de les Illes Balears).

Elga Cremades Cortiella

Tarragona, 1987. És llicenciada en Filologia Catalana per la Universitat Rovira i Virgili i doctora en Estudis Humanístics per la mateixa universitat (programa de Llengua, Literatura i Cultura). Actualment és professora contractada doctora del Departament de Filologia Catalana i Lingüística General de la UIB. La seva recerca se centra en la sintaxi catalana i la lingüística aplicada, amb un focus especial en l'ensenyament del català com a llengua addicional i la lingüística clínica. Amb tot, des que es va incorporar al GRESIB, també s'ha interessat per qüestions de sociolingüística, amb un focus especial en la població jove. En aquest sentit, ha coordinat, juntament amb Xisca Castell i Maria del Mar Vanrell, l'estudi *Actituds i usos lingüístics dels joves de les Illes Balears* (AULIJOVIB), finançat per la Direcció General de Política Lingüística (Conselleria de Fons Europeus, Universitat i Cultura del Govern de les Illes Balears) i publicat l'any 2023.

Maria del Mar Vanrell Bosch

Llucmajor, 1980. Llicenciada en Filologia Catalana i doctora per la Universitat Autònoma de Barcelona (programa Ciència Cognitiva i Llenguatge). És professora contractada doctora del Departament de Filologia Catalana i Lingüística General de la UIB. La seva recerca se centra en l'estudi de la variació, el canvi i el contacte lingüístics, amb un interès especial en llengües poc explorades. Durant els darrers anys també s'ha dedicat a la descripció de la situació sociolingüística de les Illes Balears. En l'àmbit de la joventut, Vanrell ha coordinat, juntament amb Xisca Castell i Elga Cremades, l'estudi *Actituds i usos lingüístics dels joves de les Illes Balears* (AULIJOVIB), finançat per la Direcció General de Política Lingüística (Conselleria de Fons Europeus, Universitat i Cultura del Govern de les Illes Balears).

Resum

Aquest article fa una aproximació a les actituds i als usos lingüístics de la població jove de les Illes Balears partint d'una aproximació tant quantitativa —basada en les dades de les enquestes d'usos lingüístics existents (ES2004, EULIB2014) i en l'estudi ECCIB2016— com qualitativa (extreta sobretot de les entrevistes i els grups de discussió de l'estudi AULIJOVIB). Aquesta doble aproximació permet constatar que el català es troba en una situació de retrocés a les Illes Balears, en la mesura que és sobretot la població catalanoparlant inicial la que muda al castellà com a llengua habitual en diversos contextos (laboral, acadèmic, consum cultural o hàbits de lleure) i la que sol convergir a la llengua de l'interlocutor si aquesta llengua és la predominant socialment (és a dir, el castellà). Per aquest motiu, es proposen una sèrie d'accions que haurien de permetre establir prioritats i objectius realistes per a poder, en última instància, capgirar la situació.

Paraules clau: Actituds lingüístiques / Llengua catalana / Normes d'ús / Mudés lingüístiques / Usos lingüístics

Resumen

Este artículo hace una aproximación a las actitudes y a los usos lingüísticos de la población joven de las Islas Baleares partiendo de una aproximación tanto cuantitativa —basada en los datos de las encuestas de usos lingüísticos existentes (ES2004, EULIB2014) y en el estudio ECCIB2016— como cualitativa (extraída sobre todo de las entrevistas y los grupos de discusión del estudio AULIJOVIB). Esta doble aproximación permite constatar que el catalán se encuentra en una situación de retroceso en las Islas Baleares, en la medida en que es sobre todo la población catalanohablante inicial la que muda al castellano como lengua habitual en diversos contextos (laboral, académico, consumo cultural o hábitos de ocio) y la que suele converger en la lengua del interlocutor si esta lengua es la predominante socialmente (es decir, el castellano). Por este motivo, se proponen una serie de acciones que deberían permitir establecer prioridades y objetivos realistas para poder, en última instancia, invertir la situación.

Palabras clave: Actitudes lingüísticas / Lengua catalana / Normas de uso / Mudás lingüísticas / Usos lingüísticos

1. Introducció

Són nombrosos els sociolingüistes, independentment del marc teòric en què se situïn, que defensen la necessitat d'estudiar la població jove, ja sigui centrant-se en els seus usos lingüístics en diferents àmbits, ja sigui focalitzant-se en el tipus de recursos lingüístics —fonològics, gramaticals, lèxics— que usen. Tot i això, contràriament al que succeeix en altres territoris del domini lingüístic català (veg. per exemple, Boix, 1993; Galindo, 2006; Boix et al., 2007; Bernal i Sinner, 2009; Wieland, 2009; Vila, 2012; Royo-Casals, 2016, o Giménez García, 2022, entre molts d'altres), en general a les Illes Balears s'han fet pocs treballs que se centrin en aquest grup d'edat (veg., però, Melià, 2003; Gomila, 2015, i Castell et al., 2021).

Sovint també s'ha criticat el tipus d'enfocament que s'ha seguit a l'hora d'estudiar aquesta població. A tall d'exemple, la sociolingüista estatunidenca Penelope Eckert, especialment coneguda pel treball etnogràfic duit a terme durant els anys vuitanta en diferents comunitats d'adolescents i preadolescents als Estats Units, manté que els adolescents sovint s'han vist més des de la perspectiva del desenvolupament que encara no han assolit que des de la de tot allò que ja han aconseguit. A parer seu, en comptes de considerar l'ordre social d'un adolescent com una versió pobra del de l'adult, seria més productiu veure'l com el salt important que suposa respecte de la infantesa (Eckert, 2003, p. 116). Eckert també argumenta que els joves sovint s'han presentat des d'una "mirada adulta", mirada que sol anar acompanyada d'un cert pànic moralitzant, centrat sobretot

en aspectes lingüístics, i la visió hegemònica dels joves com a immadurs, irresponsables i amb un comportament anormal quefa que els seus usos lingüístics sempre siguin considerats com a problemàtics (Eckert, 2004).

L'estudi *Actituds i usos lingüístics dels joves de les Illes Balears* (AULLJOVIB d'ara endavant) suposa una passa endavant per diferents raons. En primer lloc, segueix un enfocament metodològic innovador en relació amb treballs sociolingüístics anteriors duits a terme a les Illes Balears, ja que combina l'explotació de dades extremes d'enquestes i estudis previs a gran escala amb l'anàlisi de dades de tipus qualitatiu (veg. l'apartat 2). En segon lloc, a diferència també d'estudis anteriors, aquest treball intenta defugir determinades etiquetes sociolingüístiques com ara *catalanoparlant habitual*, *castellanoparlant habitual*, etc., i proposa un enfocament més dinàmic, que pretén captar els canvis biogràfics en els usos lingüístics. Un exemple d'aquest enfocament és la creació d'una nova variable d'encreuament entre la llengua inicial i l'índex d'ús del català calculat a partir de diferents variables d'ús del català com a llengua habitual. Aquesta nova variable se l'ha anomenada *mudes lingüístiques* (veg. apartat 3.1 i Amengual et al., 2023ab per a més informació sobre com s'ha creat aquesta variable i sobre els resultats concrets que s'han obtingut a partir d'aquest enfocament). A més, en la part qualitativa del projecte, l'estudi es basa en les *biografies*, una perspectiva que en els darrers quinze anys ha anat despertant cada cop més interès en la sociolingüística. L'enfocament centrat en les biografies lingüístiques assumeix que els usos lingüístics estan

l·ligats a l'esdevenir vital de les persones, tenint en compte tant el lloc i la família en què neixen com les relacions i les activitats que duen a terme en diferents moments de la seva vida (Pujolar, 2023, p. 19). Finalment, AULLJOVIB dona veu als joves de les Illes Balears. Per tant, encara que una part de l'estudi s'hagi centrat en els usos lingüístics declarats a través d'enquestes, després els joves han tengut l'oportunitat d'explicar, matisar i posar en context els seus comportaments lingüístics, cosa que fa valer no tan sols la resposta que es dona sinó també el fet de donar aquesta resposta i la manera com es fa (Pujolar, 2023, p. 18).

Aquest article s'estructura en quatre seccions, incloent-hi la introducció. En la introducció s'ha justificat la importància d'analitzar els usos lingüístics de la població jove amb nous enfocaments, que no considerin els seus comportaments lingüístics com a 'anormals' i, per tant, no mereixedors de ser investigats. En el segon apartat, es presenten els objectius principals de l'estudi AULLJOVIB i s'introdueix breument la metodologia que s'hi ha aplicat.

Els resultats de l'estudi es presenten en el tercer apartat i es divideixen en quatre subapartats: el primer subapartat analitza les trajectòries lingüístiques dels joves de les Illes Balears en àmbits tan diversos com l'escola, l'institut, la formació superior, la feina, la família i els amics; en el segon subapartat s'hi analitzen les pràctiques lingüístiques vinculades al consum cultural i a la participació social; el tercer subapartat se centra en les normes d'ús lingüístic en les interaccions amb desconeguts, i, finalment, el darrer subapartat ofereix informació sobre les identitats i les ideologies lingüístiques. Per últim, el

article es clou amb una discussió i les conclusions a què s'ha arribat a partir dels resultats obtinguts. També s'hi introdueixen algunes de les actuacions que caldria engegar per mantenir i fomentar l'ús del català.

Com veurem a l'apartat 3, hi ha tota una sèrie de resultats que demostren que la llengua catalana a les Illes Balears ha entrat en una fase de retrocés evident. Un dels resultats més alarmants en aquest sentit és que els joves catalanoparlants són els qui muden més de llengua i aquesta és una tendència en augment —els catalanoparlants inicials muden 1,6 vegades més que els no catalanoparlants inicials el 2004, però 3,5 vegades més el 2014 (veg. Amengual et al., 2023b, p. 47). El manteniment exclusiu del català com a llengua d'ús social és gairebé inexistent. De fet, l'estudi destaca que en l'àmbit concret de les Illes Balears no es detecta el perfil de catalanoparlant agut, és a dir, el qui mantindria el català (gairebé) sempre o cercaria estratègies per a evitar les converses en castellà. L'estudi també constata que una de les causes que dificulta el manteniment del català en converses amb desconeguts és el prejudici que el català només és apte per a comunicar-se amb persones que són percebudes com a autòctones per la manera de parlar o per l'aparença. Aquestes dades demostren que es necessiten actuacions transversals i continuades en el temps per revertir aquesta situació.

2. Objectius i metodologia

L'estudi *Actituds i usos lingüístics dels joves de les Illes Balears* es va desenvolupar a partir de tres objectius: (1) comprendre els processos que afavo-

reixen o dificulten l'ús del català i altres llengües entre els joves en diferents contextos, (2) aprofundir en el coneixement de les percepcions dels joves cap a la unitat de la llengua i la variació diatòpica i també cap a les normes d'ús com la convergència lingüística i (3) analitzar els discursos sociolingüístics dels joves i estudiar les possibles estratègies i les accions més eficaces per a implementar polítiques lingüístiques que afavoreixin l'augment de l'ús social del català entre ells. Aquests objectius generals es varen concretar en uns objectius més específics que es poden trobar a Castell et al. (2023, p. 13-14).

Per a assolir aquests objectius, es varen emprar mètodes quantitius i qualitius de manera combinada. Pel que fa als mètodes quantitius, es varen explotar tres bases de dades: l'*Enquesta sociolingüística 2004. Coneixements lingüístics, usos i representacions de la població de les Illes Balears* (ES2004), l'*Enquesta d'usos lingüístics a les Illes Balears 2014. Anàlisi* (EULIB2014) i l'estudi *El consum cultural de les Illes Balears. Informe dels resultats 2016* (ECCIB2016). Adicionalment, també es varen aplicar tres instruments diferents per a recollir dades de tipus qualitatiu: entrevistes individuals, grups de discussió i fitxes d'usos lingüístics i hàbits de lleure, que consisteix en una mena de diari en què es demanava als participants que anotassin les activitats que duïen a terme durant una setmana i en quina llengua.

L'ES2004, iniciada per la Direcció General de Política Lingüística del Govern de les Illes Balears, constava de més de dues-centes preguntes. La població estudiada va ser de quinze anys i més que vivia en un habitatge familiar de les Illes Balears i la mostra final va ser

de 3.671 entrevistats. L'EULIB2014 va ser el resultat de la col·laboració entre la Generalitat de Catalunya, el Govern de les Illes Balears i la Universitat de les Illes Balears. Es va estudiar la mateixa població que a l'ES2004, però la mostra va ser més reduïda, concretament de 1.800 entrevistes. L'ECCIB2016 va ser dirigit i coordinat per la Direcció General de Cultura (Conselleria de Transparència, Cultura i Esports) i el qüestionari que es va usar per a recollir les dades estava format per cinquanta-una preguntes. En aquest cas es varen dur a terme 1.601 enquestes a residents a les Illes Balears majors de 16 anys. Les variables dependents analitzades a l'estudi AULIJOVIB a partir de les dades de l'ES2004 i l'EULIB2014 foren les següents: usos lingüístics (llengua habitual, llengua emprada amb els companys d'estudi, llengua emprada amb els companys de feina, llengua emprada amb la parella, llengua emprada amb el primer fill, llengua emprada amb els amics); llengua usada en les interpellacions (reacció davant una resposta en castellà a una interpellació en català, reacció davant una resposta en català a una interpellació en castellà); percepció de l'evolució de l'ús del català en els darrers cinc anys, i percepció de l'ús del català durant els següents cinc anys. Les variables independents incloses varen ser l'edat, el territori i la llengua inicial. A partir de les dues bases de dades, també es va crear la variable anomenada *trajectòries lingüístiques* o també *mudes lingüístiques* (veg. Amengual et al., 2023a, p. 31-32, per a una explicació del procediment usat per a crear aquesta variable). Les variables dependents analitzades a partir de l'ECCIB2016 varen ser aquestes: consum cultural actiu, con-

sum cultural distingit (manifestacions artístiques considerades properes a l'alta cultura), activitats creatives, activitats grupals creatives, lectura i llengua del darrer llibre (veg. Amengual et al. 2023a, p. 33-34, per a més informació sobre aquestes variables). Les variables independents analitzades varen ser la llengua habitual i l'edat.

A la part qualitativa de l'estudi hi participaren 124 informants, que es varen seleccionar de manera que constituïssin una mostra representativa de la societat balear. D'aquesta mostra, aproximadament el 41 % tenia el català com a primera llengua; el 28,2 % hi tenia el castellà; el 11,1 % les dues llengües per igual, i el 19,7 % restant hi tenia una altra llengua o altres combinacions. Hi va haver dotze punts d'enquesta, dividits entre les quatre illes: Inca, Lloseta, Manacor, Palma i ses Salines, a Mallorca; Ciutadella, Ferreries i Maó, a Menorca; Eivissa, Santa Eulàlia i Sant Joan, a Eivissa, i Sant Francesc, a Formentera. Pel que fa a l'edat, els participants tenien entre 15 i 29 anys, tot i que hi havia tres participants que tenien 32, 33 i 41 anys, respectivament. En el cas dels participants que residien en nuclis urbans, Palma, Maó i Eivissa, també es varen agrupar segons si la mare tenia estudis universitaris o no. Dels 124 informants que participaren en la part qualitativa, 43 varen ser entrevistats individualment; 62 varen participar en un dels 17 grups de discussió que s'organitzaren i cadascuna de les 19 persones restants va emplenar una fitxa d'usos lingüístics i hàbits de lleure.

Les entrevistes individuals eren semiestructurades i constaven de cinc seccions: introducció, biografia lingüística, usos lingüístics segons els

àmbits, projecte migratori, llengua i posicionament, i cloenda. Els grups de discussió també eren semiestructurats i constaven de sis seccions: introducció; usos lingüístics en els diferents grups urbans; trajectòria vital i lingüística; percepcions sobre la correcció, variació i l'estàndard; posicionament lingüístic, i cloenda. Cada grup solia estar format per set participants, tres participants nascuts i residents al punt de l'enquesta, catalanoparlants d'inici; dos participants nascuts a un territori no catalanoparlant de l'Estat espanyol i residents al punt d'enquesta; i dos participants nascuts a l'estranger i també residents al punt d'enquesta. En les fitxes d'usos lingüístics i hàbits de lleure es demanava als informants que elaborassin una mena de diari durant una setmana, en què havien d'anotar les activitats que duïen a terme durant el seu temps lliure diàriament i la llengua en què les feien. A més, també calia registrar les hores en què es realitzaven les activitats i el temps que hi dedicaven.

Totes les entrevistes i els grups de discussió es varen transcriure de manera literal. Les dades es varen analitzar amb el programa d'anàlisi qualitativa NVivo. Pel que fa als codis i subcodis aplicats, remetem el lector a Amengual et al. (2023a, p. 43-46).

3. Resultats

3.1. Les trajectòries lingüístiques dels joves de les Illes Balears

El concepte de *muda lingüística* parteix de l'entesa que, en la vida d'una persona, hi ha diferents moments vitals que poden esperonar canvis significatius en els seus usos i tries lingüístics i

començar a generar diferències entre la llengua (o llengües) que aquest individu considera inicial (o inicials) i la llengua (o llengües) que emprava habitualment. En aquesta línia, es consideren *mudadors* els individus que han adoptat l'ús social d'una llengua que fins aleshores no parlaven, que han canviat la llengua que parlaven amb coneguts o en àmbits concrets o que han modificat les regles a partir de les quals decidien quina llengua parlaven en determinats contextos (Pujolar et al., 2010).

En l'estudi AULIJOVIB aquests moments vitals i contextos clau de possible canvi en les trajectòries lingüístiques es varen concretar en sis àmbits d'estudi diferents: l'escola, l'institut, la formació superior, la feina, la família i els amics. Cadascun dels àmbits es va analitzar des d'una perspectiva quantitativa, a partir de l'anàlisi de les enquestes ES2004 i EULIB2014, i des d'un enfocament qualitatiu, a partir de l'anàlisi de les entrevistes i grups de discussió recollits en el projecte.

Les dades que ens aporta l'anàlisi comparativa de les enquestes ES2004 i EULIB2014 indiquen que els individus que més muden són els catalanoparlants inicials i que aquesta és una tendència en augment (veg. Amengual et al., 2023b). A l'ES2004 es registra que els catalanoparlants inicials muden 1,6 vegades més que els no catalanoparlants inicials, mentre que a l'EULIB2014 aquest fenomen ocorre 3,5 vegades més. Entre els factors que expliquen aquestes mudes podem trobar-hi l'edat i, més freqüentment, el lloc de residència. Així, d'una banda, s'observa que els joves d'entre 15 i 29 anys tenen 1,8 probabilitats menys de mudar cap al català i 2,4 probabilitats més de mudar cap al castellà que la

resta de grups d'edat. I de l'altra, els resultats també apunten cap a una relació molt estreta entre l'ús lingüístic i el context: residir en un territori amb més presència del català, com ara la Part Forana de Mallorca o Menorca, afavoreix el manteniment del català com a llengua habitual i, tot i que en grau més baix, la muda dels no catalanoparlants inicials cap al català. Les dades qualitatives analitzades a l'estudi AULIJOVIB permeten, com veurem a continuació, corroborar aquestes tendències.

En l'entorn educatiu (escola, institut i formació superior) es produeixen més mudes de catalanoparlants inicials que canvien al castellà amb companys d'estudi al·loglots que no pas mudes d'al·loglots inicials que passen al català. Ara bé, si el context es caracteritza per un de més presència del català, es registren tant casos d'al·loglots inicials que muden al català en les interaccions amb els professors i amb companys catalanoparlants com casos de catalanoparlants que mantenen la llengua amb interlocutors que empenen el castellà. En aquest segon cas, és a partir de l'educació secundària i, molt més intensament, amb l'arribada a la universitat, que les tries lingüístiques esdevenen més conscients en tant que coincideixen amb el despertar d'una nova consciència lingüística o política.

L'entrada al mercat laboral esdevé un nou escenari de canvi que reforça el contacte amb llengües diferents de les llengües inicials dels joves i l'ús actiu d'aquestes altres llengües. Aquest ús actiu depèn de dos factors: el sector laboral (públic o privat) i, de nou, el territori on es troba el lloc de feina. En el sector públic el català és la llengua vehicular i s'observen mudes de

no catalanoparlants a aquesta llengua, sobretot en els usos formals i no sempre en la comunicació amb els usuaris del servei o amb els companys de feina. En el sector privat, en canvi, la llengua d'ús preferent està condicionada per factors com les diferències de poder entre la persona que exerceix l'autoritat i el treballador, les dimensions de l'empresa, el nombre i la llengua habitual dels treballadors o el tipus d'activitat que s'hi desenvolupa. En qualsevol cas, la tendència general en la comunicació amb el client o l'usuari és a convergir amb la llengua de l'interlocutor, sobretot si la llengua de l'interlocutor és el castellà.

En l'àmbit familiar s'han de tenir en compte tres casos: la llengua parlada amb la parella, la llengua parlada amb els fills i la llengua parlada amb els progenitors. S'ha constatat que el factor de més impacte en la llengua que s'empra en la parella és la llengua inicial del company o de la companya. En les parelles mixtes (és a dir, les parelles en què un membre és catalanoparlant i l'altre no ho és), la llengua majoritària emprada pels entrevistats és el castellà o, si un dels membres és al·lòcton o al·loglot, altres combinacions que inclouen les llengües majoritàries del seu país d'origen. Pel que fa a la llengua emprada amb els fills, la llengua inicial de la parella torna a ser un dels factors principals per a l'elecció de la llengua familiar. I, pel que fa a la llengua parlada amb els progenitors, es detecten quatre possibilitats, que, de menor a major freqüència, són aquestes: català, cada progenitor amb la seva llengua, castellà o altres combinacions.

En l'anàlisi dels usos lingüístics amb les xarxes d'amics actuals dels entrevistats, trobam més individus que mante-

nen el català com a llengua inicial que individus que muden a altres llengües o que n'empren dues. En aquests casos, el territori torna a ser un element important a l'hora d'explicar aquestes tries, però s'hi afegeix un altre factor, que és la llengua d'ús inicial que s'estableix en el moment de conèixer-se.

3.2. Usos lingüístics, consum cultural i participació social

A l'hora d'abordar les pràctiques lingüístiques vinculades al consum cultural i la participació social de la població més jove cal tenir present, d'entrada, que, segons les dades obtingudes a l'ECCIB2016, la població actual (tant els joves com els majors de 45 anys) és relativament poc activa culturalment; d'una banda, per la manca d'oferta (el repertori d'activitats culturals disponibles és limitat, excepte en ciutats concretes com Palma o, en menor mesura, Eivissa i Maó) i, de l'altra, perquè sovint es disposa de poques oportunitats d'accedir a la poca oferta que tenen a l'abast. Així, de mitjana, el 46,6 % de la població no havia realitzat cap activitat cultural creativa en l'any anterior a l'enquesta, i el 34,1 % de la població no havia duit a terme cap activitat de consum cultural distingit, com ara assistir al teatre, a concerts de música clàssica o a exposicions i museus (Cremades et al., 2023). Tanmateix, el projecte AULIJOVIB (veg. Cremades et al., 2023) mostra que, d'acord amb les dades de l'ECCIB2016, en general els joves són la franja de població més activa tant en relació amb l'assistència a esdeveniments culturals com pel que fa a la participació en activitats de lleure (sortir de nit, jugar a videojocs, connectar-se a xarxes socials o anar

d'excursió, per exemple). Conèixer les activitats més freqüents entre la població més jove, doncs, així com les pràctiques lingüístiques que hi van lligades pot ser especialment rellevant a l'hora de dissenyar polítiques vinculades a la cultura i a la llengua.

Com acabam de comentar, una de les causes de la baixa participació cultural és, sovint, la manca d'oferta, i és que sovint és l'oferta la que determina tant les pràctiques culturals i de lleure que es produeixen com les tries lingüístiques relacionades amb aquestes activitats. En aquest sentit, l'informant mallorquí M24PAL, entrevistat per a l'AULIJOVIB (Cremades et al., 2023, p. 83), posava de manifest que solia mirar la televisió en castellà «perquè sa majoria de canals són en castellà», però no era una elecció pròpia. Aquest mateix patró es repeteix en el cas del cinema, un àmbit en què, malgrat iniciatives com el projecte Cinemacat (iniciativa promoguda pel Govern de les Illes Balears l'any 2019), l'oferta en català és gairebé nul·la, la qual cosa provoca que els joves tenguin tendència a mirar les pel·lícules en castellà (Castell et al., 2021). En canvi, els contextos multilingües, com poden ser les xarxes socials o els videojocs, fan emergir pràctiques multilingües entre el jovent: així, és habitual que els joves llegeixin i mirin continguts en llengües diverses a les xarxes socials (català i castellà, però també anglès, italià, portuguès, rus, romanès, francès, coreà, japonès o alemany, per exemple), tant si les dominen com si no ho fan (cas en què se serveixen de traductors automàtics). Igualment, és freqüent que els joves llegeixin llibres en llengües que no són les que parlen habitualment o

que mirin sèries en versió original (especialment amb la voluntat de millorar els coneixements en les llengües de les sèries o dels llibres) i, sobretot, que escoltin música en llengües ben diverses —la música és, de fet, un àmbit en què el català té una presència creixent entre els joves (Cremades et al., 2023).

Pel que fa a activitats de participació social, com poden ser les activitats extraescolars i l'associacionisme, la llengua ja no depèn de l'oferta disponible sinó sobretot de dos factors (a més de les normes d'ús generals): el context en què té lloc l'activitat i, sobretot, la llengua habitual de la persona que dirigeix l'activitat. En relació amb el context, és habitual que la presència del català sigui més elevada en les activitats vinculades d'alguna manera amb les institucions educatives oficials (instituts, conservatoris, universitat), mentre que, en l'àmbit de les institucions privades, la llengua més emprada sol ser el castellà. En aquest sentit, en un estudi fet a diversos centres escolars de Mallorca l'any 2023, Yern (2023, p. 49) feia notar que, si bé el castellà era la llengua predominant en les activitats extraescolars de tots els centres estudiats, la presència del català era superior als centres públics i concertats (més sotmesos a regulacions legislatives en matèria de llengua) que no pas als privats. Igualment, hi ha espais i àmbits socials que se solen vincular a llengües concretes: per exemple, les agrupacions de pràctiques artístiques i culturals pròpies de les Illes Balears, com el ball de bot, se solen associar al català, mentre que determinats espais de pràctiques religioses, com la mesquita, se solen vincular a la llengua àrab (Cremades et al., 2023). Cal no

oblidar, però, que sovint és la persona que dirigeix l'activitat la que marca la llengua en què té lloc, especialment si són activitats no reglades ni pertanyents a estudis oficials. Amb tot, en aquests casos no és estrany que, fins i tot quan aquesta persona és catalanoparlant habitual, es tendeixi a convergir al castellà si hi ha algun membre del grup que és castellanoparlant inicial o habitual (Yern, 2023), un fenomen que, d'alguna manera, es pot vincular amb les normes d'ús lingüístic que predominen en la societat balear.

3.3. Normes d'ús lingüístic en les interaccions amb desconeguts

Els patrons que, de manera implícita, dicten les llengües o les varietats lingüístiques emprades pels parlants en les comunitats plurilingües es coneixen com a *normes d'ús lingüístic* (Calaforra, 1996, p. 153). Es tracta, en general, de pautes d'ús que condicionen, almanco fins a cert punt, les tries lingüístiques dels individus i determinen, en últim terme, quines llengües o quines varietats solen aparèixer en cada context comunicatiu. En el cas de les Illes Balears, malgrat l'increment del plurilingüisme inicial dels individus, cal analitzar, a l'hora d'abordar les normes d'ús, la presència del català i del castellà, que són les llengües predominants socialment en aquest territori (Cremades i Crespí, 2023).

En general, se sol considerar que les normes d'ús estan determinades per dos factors (Vila i Galindo, 2012): el context en què té lloc la interacció (llar familiar, centre educatiu, feina, petit comerç, grans superfícies comercials, centres sanitaris, jutjats, etc.) i l'interlocutor (familiar, amic, company

de feina o d'estudis, conegut, desconegut). Així, en les interaccions entre dues persones que es coneixen (amics, familiars, companys de feina, companys d'estudis, etc.) se sol practicar el monolingüisme, mentre que en les interaccions amb interlocutors desconeguts poden sorgir patrons d'hibridació conversacional (converses en més d'una llengua) o bé la convergència lingüística (adopció de la llengua d'un dels interlocutors).

Les dades de les diverses enquestes d'ús (ES2004, EULIB2014) indiquen que, entre els joves balears, hi ha dues normes d'ús predominants: la convergència lingüística a la llengua de l'interlocutor, d'una banda, i el manteniment de la llengua inicial, de l'altra. La convergència lingüística, és a dir, l'adopció de la llengua de l'interlocutor es pot produir en dues direccions, com ja assenyalaven Pujolar et al. (2010) i González et al. (2014) per a Catalunya, això és, cap al castellà o cap al català. En aquest sentit, els joves balears manifesten certa tendència a evitar les converses en més d'una llengua (que, tot i així, es poden produir en alguns casos), de manera que, si algú comença una conversa en una llengua i l'interlocutor respon en una llengua diferent, és habitual entre els joves adoptar la llengua d'aquest darrer. Això es pot produir tant si la llengua de l'interlocutor és el castellà com si és el català; ara bé, com indiquen Cremades i Crespí (2023), l'adopció de la llengua de l'interlocutor és molt més freqüent si aquesta llengua és la dominant socialment, és a dir, el castellà. De fet, mantenir converses en català amb persones desconegudes és, segons les dades de l'AULIJOVIB, una situació que es produeix amb una freqüència

relativament baixa. És poc habitual, per tant, que algú iniciï una conversa o respongui en català als desconeguts, atès que aquesta llengua se sol reservar, com assenyalen Solivellas et al. (2023), per a les persones que es coneixen i que se sap que són catalanoparlants. Pel que fa al manteniment de la llengua inicial, es produeix gairebé de manera exclusiva quan és el castellà, ja sigui per una qüestió de competència, ja sigui perquè la llengua que predomina en aquest context és clarament el castellà, que se sol percebre com a no marcada o, fins i tot, anònima (Woolard, 2016).

En aquest sentit, Cremades i Crespi (2023, p. 114) feien notar que, dels cinc perfils establerts per González et al. (2014) segons les preferències lingüístiques i la predisposició a canviar de llengua, entre els joves de les Illes Balears no es detecten ni catalanoparlants aguts (és a dir, persones que mostren preferència per converses bilingües o que cerquen estratègies per no haver de parlar castellà) ni tampoc híbrids parells (és a dir, persones que fan servir tant el castellà com el català de manera similar), sinó que només es detecten tres perfils de parlants: (1) catalanoparlants híbrids, que prefereixen emprar el català en les converses amb desconeguts però que solen convergir al castellà si l'interlocutor els respon en aquesta llengua; (2) castellanoparlants híbrids, que tendeixen a iniciar converses en castellà però que poden convergir al català amb relativa facilitat, i (3) castellanoparlants aguts, que solen desenvolupar estratègies per no haver de parlar català o que, de manera més ocasional, poden mantenir converses bilingües (si tenen la competència per fer-ho).

3.4. Identitats i ideologies lingüístiques

En relació amb la identitat, els joves de les Illes Balears exhibeixen un imaginari divers, format per diferents creences i idees sobre les llengües. Per tant, la identitat no es concep com un element sòlid i immòbil, sinó més aviat com un constructe i, al mateix temps, com una hibridació. En lloc d'assumir una identitat concreta, els joves més aviat s'identifiquen amb un conjunt de trets que els connecta amb identitats i persones diferents. Tot i això, els joves entrevistats per a l'estudi AULIJOVIB tendeixen a identificar-se com a *casuals*, és a dir, com a persones amb un estil més aviat neutre sense una adscripció clara amb cap grup urbà concret. Alguns també manifesten que se senten més aviat *híbrids*, que un dia poden adoptar una estètica d'un grup urbà concret i l'endemà una altra, cosa que sembla indicar que les diferents identitats adscrites a aquests grups socials s'usen com a manera d'identificar els altres més que no pas a ells mateixos.

Quan s'introdueix l'aspecte lingüístic, s'observa que en general serveix per a identificar determinats grups articulats entorn de posicionaments polítics concrets. Aquest és el cas dels *cayetanos*, vinculats amb la dreta i amb l'espanyolisme i que solen relacionar-se amb el castellà o dels *indepes*, que, en canvi, solen comunicar-se en català perquè s'adscriuen al catalanisme. Alguns informants també senyalen algunes identitats vinculades a determinats grups ètnics (*gitanos*, *negres*, *moros*, *menes*, *llatins*, *ninis*, etc.) o grups polítics o col·lectius que defensen causes concretes (*feministes*, *indepes*, *ecofriendlys*, etc.). Dins aquest segon grup

d'identitats, se n'hi troben alguns que en general es relacionen amb l'element etnolingüístic (*foraster/murcià, guiri, locals, pagès* i també els glotònims de cada illa): «Per a jo en Juan no seria foraster perquè ell ha nascut aquí i ha... li han ensenyat es català [...]» (Solivellas et al., 2023, p. 130).

Entre alguns entrevistats hi ha certa tendència a considerar el català com una llengua adscrita a la comunitat tradicional de cada illa, és a dir, una *llengua autèntica* segons Gal i Wolard (2001), mentre que el castellà es percep de manera anònima, sense adscripció, com la llengua de ningú (o també la llengua de tothom, la llengua a la qual tothom pot recórrer sense por de ser identificat amb cap grup concret): «[...] és sa meua manera de veure el món, sa meua manera de percebre-lo. També és sa manera més fàcil de donar a entendre es meu món a una altra persona [...] també crec que té un tret d'identitat amb es tema de sa cultura i costums i maneres de fer ses coses [...]» (Solivellas et al., 2023, p. 131). Altres participants, en canvi, mostren percepcions lligades amb el cosmopolitisme lingüístic, de manera que desvinculen la llengua de les qüestions identitàries.

En relació amb la percepció de les varietats geogràfiques i de la llengua estàndard, els entrevistats manifesten que, quan es comuniquen amb interlocutors que usen altres varietats geogràfiques, experimenten certa tendència a la convergència amb el model dialectal de l'interlocutor, cosa que generalment s'atribueix a la necessitat de passar desapercebut dins un grup, però també com un mecanisme per a evitar que facin befa del parlar propi. Aquesta tendència sol ser generalitza-

da entre els participants que viuen o han viscut a Barcelona.

També s'ha observat que hi ha un desconeixement important del terme *llengua estàndard*, que s'interpreta sovint com el parlar de Catalunya i, concretament, de Barcelona, però no com un model de llengua supradialectal compartit: «[...] Jo diria que lo més estandarditzat o lo que tenim a dir que és lo més estandarditzat és es català de Catalunya, es de TV3, no?» (Solivellas et al., 2023, p. 136). Aquest desconeixement provoca que, de vegades, hi hagi actituds contràries a aquest model de llengua o directament a la correcció lingüística —criticada en molts de casos perquè modifica la manera d'expressar-se «de sempre».

En les dificultats que tenen els al·lo-glots inicials per a apropiarse de la llengua catalana (per a una explicació sobre la diferència entre *adquisició lingüística* i *apropiació lingüística*, veg. Melià, 2021), s'hi inclouen la percepció de no pertànyer a l'endogrup lingüístic i la sensació de vergonya lingüística pel fet de ser percebuts com a forans o per considerar que no tenen un bon domini de la llengua: «me veuen i m'encasillen en, en aquest paper de llatinoamericana: no, no sap parlar res» (Solivellas et al., 2023, p. 139). També s'ha documentat que els informants consideren que és important promoure un compromís social col·lectiu per tal de compartir la llengua amb tothom, siguin catalanoparlants inicials o no, més enllà del compromís de les institucions i de l'escola.

4. Discussió i conclusions

Com s'ha posat de manifest a la introducció, l'estudi de les actituds i els usos lingüístics de la població jove

és essencial si es pretenen implantar accions de planificació lingüística informades, en la mesura que el comportament lingüístic dels joves és un indicatiu clar de la direcció que pot prendre qualsevol procés de canvi, tant en relació amb la llengua com amb altres fenòmens socials. Per tant, conèixer les trajectòries lingüístiques dels joves i les normes d'ús lingüístic que les condicionen, així com les activitats més freqüents entre la població més jove i les pràctiques lingüístiques que hi van lligades, pot ser especialment rellevant a l'hora de dissenyar actuacions i intervencions per a millorar la situació del català.

Els resultats obtinguts en l'estudi AULIJOVIB ens permeten constatar que la llengua catalana a les Illes Balears ha entrat en una fase de regressió. Els joves d'entre 15 i 29 anys són el segment de la població que presenta un coneixement de la llengua catalana més alt (Canyelles, 2017, p. 45), però l'ús que en fan se situa molt per davall d'aquestes capacitats. En aquest sentit, un dels resultats més preocupants que es recullen en aquest estudi és l'increment de casos de joves catalanoparlants que muden de llengua i adopten el castellà com a llengua habitual (veg. Amengual et al., 2023b, p. 47): de fet, els joves catalanoparlants són els qui més muden al castellà i menys mantenen la llengua catalana en els diferents àmbits analitzats (escola, institut, formació superior, feina, família, amics, i activitats culturals i de lleure). És important, doncs, tenir en compte quins són els factors que expliquen les diverses tries lingüístiques per poder analitzar adequadament la situació i emprendre accions de planificació lingüística que ajudin a re-

vertir la tendència. D'entrada, en tots aquests àmbits el context immediat hi té un pes determinant: en zones de més presència del català, com ara la Part Forana de Mallorca i Menorca, o en llocs de treball del sector públic on el català té una presència més acusada, es registren més casos de mantenidors i, fins i tot, mudes d'al·loglots inicials al català. Per tant, la presència del català en el context immediat afavoreix que els parlants l'adoptin o que el mantinguin. Un altre factor condicionant és el nombre d'oportunitats d'utilitzar la llengua en diversos àmbits: per exemple, la manca d'oferta cultural i d'oci en català o la manca d'oportunitats d'accedir a l'oferta existent poden afavorir les mudes a llengües diferents del català. Tant en l'àmbit educatiu, com el laboral o en les activitats de lleure, un altre element determinant en aquestes tries és la llengua de qui ocupa una posició jeràrquica superior en la conversa.

L'anàlisi de les enquestes ES2004 i EULIB2014, així com les dades qualitatives que aporta l'estudi AULIJOVIB, també ens permeten conèixer les normes d'ús lingüístic que expliquen aquests comportaments lingüístics. En general, es constaten dues tendències: d'una banda, la convergència lingüística a la llengua de l'interlocutor (cosa que es produeix sobretot si algú ha iniciat una conversa en català i l'interlocutor respon en castellà) i, de l'altra, la tendència a mantenir la llengua amb què s'ha iniciat la conversa (especialment si aquesta llengua és el castellà). Com s'ha explicat, entre els joves balears hi ha una certa propensió a evitar les converses bilingües i a optar, sovint, per converses monolingües en la llengua dominant socialment (en aquest cas, el

castellà), ja sigui perquè qui ha iniciat la conversa convergeix lingüísticament a aquesta llengua, ja sigui perquè qui ha iniciat la conversa ho ha fet en castellà i l'interlocutor ha respost també en castellà. De fet, l'estudi AULJOVIB permet constatar que, entre els joves balears, i a diferència del que succeeix a Catalunya, no hi ha catalanoparlants aguts (és a dir, catalanoparlants que cerquin estratègies per no haver de canviar de llengua o que preferesquin les converses bilingües), ni tampoc híbrids parells (persones que utilitzin les dues llengües en proporcions similars): només es detecten catalanoparlants híbrids (és a dir, que canvien de llengua amb certa facilitat), castellanoparlants híbrids i castellanoparlants aguts (Cremades i Crespí, 2023). Aquest fenomen, a més, es veu reforçat per un altre factor que obstaculitza el manteniment del català en converses amb desconeguts, que és el prejudici que la llengua catalana només és adequada per a comunicar-se amb persones que són percebudes com a autòctones, o bé per la seva manera de parlar, o bé per l'aspecte físic.

La situació descrita exigeix desenvolupar un seguit d'accions de planificació lingüística que permetin capgirar la situació. En aquest sentit, Melià (2023, p. 157), seguint les mesures proposades pel Consell Social de la Llengua Catalana l'any 2018, suggereix que les actuacions que s'han de prioritzar són les que tenen a veure amb els aspectes següents: (1) l'extensió de coneixements lingüístics suficients entre la població jove; (2) la creació de les condicions necessàries per a garantir la seguretat d'ús en qualsevol àmbit de la societat; (3) la creació i la consolidació d'entorns que facilitin i estimulin l'ús del català; (4) la modificació dels

hàbits lingüístics que impliquen l'abandonament innecessari del català; (5) la normalització de les converses bilingües; (6) la superació dels prejudicis lingüístics sobre l'extensió del català, la compatibilitat entre les diverses varietats lingüístiques, la jerarquia entre varietats o les interpel·lacions a desconeguts, i (7) la generalització del coneixement sobre recursos de tota mena existents en català.

Els resultats obtinguts en l'estudi AULJOVIB quant als condicionants i factors que posen en context les tries lingüístiques dels joves demostren que és necessari que s'apliquin polítiques lingüístiques dirigides a fomentar l'ús de la llengua dins i fora de l'àmbit educatiu, a reforçar l'ús de la llengua en els àmbits informals, a assegurar la presència del català en tots els espais (Administració, paisatge lingüístic visual i sonor, etc.), a incrementar l'oferta de productes culturals en català potencialment atractius per als joves (tant esdeveniments i espectacles culturals, com altres productes relacionats amb el món audiovisual, les xarxes socials, les aplicacions informàtiques i els videojocs) i a fer actuacions per afavorir l'assertivitat lingüística (Sanginés, 2021) o la presa de consciència que permetin superar els prejudicis. En aquest darrer aspecte, és necessari superar aquesta visió esbiaixada de només emprar el català amb persones que identifiquem prèviament com a catalanoparlants, d'una banda, perquè l'aspecte físic de l'interlocutor no implica el coneixement o desconeixement d'una llengua i, de l'altra, perquè el grau de coneixement de la llengua catalana és molt elevat, especialment entre els joves —d'acord amb dades de l'EULIB2014, el 97,2 % l'entén, el 89,0 % el sap parlar, el 91,7 %

el sap llegir i el 83,9 % el sap escriure. Per a garantir la durabilitat i l'eficàcia d'aquestes accions, és essencial establir prioritats i implementar mesures que assegurin que els projectes d'intervenció siguin realistes i factibles.

Agraïments

Volem expressar el nostre agraïment a tots els investigadors que han contribuït a fer possible aquest estudi: Catalina Amengual (Dublin City University), Ricard Benito (Universitat Autònoma de Barcelona), Isabel Crespí (Universitat de les Illes Balears), Isaac González (Universitat Oberta de Catalunya), Christopher Little (Mississippi State University i Universitat de les Illes Balears), Joan Melià (Universitat de les Illes Balears), Joan Pujolar (Universitat Oberta de Catalunya), Ivan Solivellas (Universitat de les Illes Balears) i Anna Tudela (The Open University). Aquest article reflecteix l'esforç conjunt d'un grup dedicat de professionals el compromís i l'experiència dels quals han enriquit significativament aquest projecte.

Referències bibliogràfiques

- AMENGUAL, C., BENITO, R., GONZÀLEZ, I., I VANRELL, M. M. (2023a). Metodologia. Dins X. Castell, E. Cremades i M. M. Vanrell (Coord.). *Actituds i usos lingüístics dels joves de les Illes Balears* (pp. 29-46). Direcció General de Política Lingüística del Govern de les Illes Balears; Universitat de les Illes Balears.
- AMENGUAL, C., CASTELL, X., I VANRELL, M. M. (2023b). Ús de les llengües segons els contextos i els moments vitals: les mudes lingüístiques. Dins X. Castell, E. Cremades i M. M. Vanrell (Coord.). *Actituds i usos lingüístics dels joves de les Illes Balears* (pp. 47-76). Direcció General de Política Lingüística del Govern de les Illes Balears; Universitat de les Illes Balears.
- [AULIJOVIB] CASTELL, X., CREMADES, E., I VANRELL, M. M. (COORD.) (2023). *Actituds i usos lingüístics dels joves de les Illes Balears*. Universitat de les Illes Balears; Direcció General de Política Lingüística del Govern de les Illes Balears.
- BERNAL, E., I SINNER, C. (2009). Al seu rotllo: aproximació al llenguatge juvenil català. *Zeitschrift für Katalanistik*, 22, 7-36.
- BOIX, E. (1993). El contacte de llengües entre els joves de Barcelona al final dels vuitanta. Dins A. Ferrando, L. Messeguer i R. Alemany (Ed.). *Actes del Novè Col·loqui Internacional de Llengua i Literatura Catalanes (Alacant-Elx, 9-14 de setembre de 1991)* (pp. 283-300). Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- BOIX, E., ÀLAMO SALA, M., GALINDO, M., I VILA I MORENO, F. X. (COORD.) (2007). *Corpus de Varietats Socials. Materials de treball*. Publicacions de la Universitat de Barcelona.
- CALAFORRA, G. (1996). La cosificació de les normes d'ús lingüístic. Aspectes sociològics d'un discurs distorsionat. *Caplletra. Revista Internacional de Filologia*, 21, 147-159.

- CANYELLES, C. (2017). Els coneixements lingüístics. Dins J. Melià i M. M. Vanrell (Coord.) *Enquesta d'usos lingüístics a les Illes Balears 2014. Anàlisi* (pp. 45-56). Govern de les Illes Balears; Generalitat de Catalunya; Universitat de les Illes Balears.
- CASTELL, X., MELIÀ, J., I VANRELL, M. M. (2021). Usos lingüístics i consum cultural en català dels joves de les Illes Balears: tres fonts de dades en relació. *Treballs de Sociolingüística Catalana*, 31, 165-190.
- CREMADES, E., I CRESPI, I. (2023). La llengua en les interaccions comunicatives: normes d'ús lingüístic. Dins X. Castell, E. Cremades i M. M. Vanrell (Coord.). *Actituds i usos lingüístics dels joves de les Illes Balears* (pp. 101-126). Direcció General de Política Lingüística del Govern de les Illes Balears; Universitat de les Illes Balears.
- CREMADES, E., CRESPI, I., I TUDELA, A. (2023). Usos lingüístics i hàbits de lleure. Dins X. Castell, E. Cremades i M. M. Vanrell (Coord.). *Actituds i usos lingüístics dels joves de les Illes Balears* (pp. 77-97). Direcció General de Política Lingüística del Govern de les Illes Balears; Universitat de les Illes Balears.
- [ECCIB2016] DIRECCIÓ GENERAL DE CULTURA (2016). *El consum cultural a les Illes Balears. Informe de resultats 2016*. Govern de les Illes Balears.
- ECKERT, P. (2003). Language and adolescent peer groups. *Journal of Language and Social Psychology*, 22(1), 112-118.
- ECKERT, P. (2004). Adolescent language. Dins E. Finegan i J. Rickford (Ed.). *Language in the USA* (pp. 361-374). Cambridge University Press.
- [ES2004] VILLAVARDE, J. A. (COORD.) (2004). *Enquesta sociolingüística 2004*. Govern de les Illes Balears.
- [EULIB2014] MELIÀ, J., I VANRELL, M. M. (COORD.) (2017). *Enquesta d'usos lingüístics a les Illes Balears 2014. Anàlisi*. Govern de les Illes Balears; Generalitat de Catalunya; Universitat de les Illes Balears.
- GALINDO, M. (2006). *Les llengües a l'hora del pati. Usos lingüístics en les converses dels infants de primària a Catalunya* [tesi doctoral]. Universitat de Barcelona.
- GIMÉNEZ GARCÍA, R. (2022). *Edat, sexe i llengua inicial en l'elaboració de perfils lingüístics forenses d'adolescents en català* [tesi doctoral]. Universitat de Barcelona.
- GAL, S., I WOOLARD, K. (2001). Constructing Languages and Publics: Authority and Representation. Dins S. Gal i K. Woolard (Ed.). *Languages and Publics: The Making of Authority* (pp. 1-12). Routledge.
- GOMILA, M. (2015). *De primària a secundària: adolescents, llengua i consum cultural a Mallorca* [treball de fi de màster]. Universitat de les Illes Balears.
- GONZÁLEZ, I., PUJOLAR, J., FONT, A., I MARTÍNEZ, R. (2014). *Llengua i joves: usos i percepcions lingüístics de la joventut catalana*. Direcció General

- de Joventut (Departament de Benestar Social i Família de la Generalitat de Catalunya).
- MELIÀ, J. (2003). Ús social de la llengua catalana entre els joves. Dins J. Sánchez i E. Florit (Coord.). *La llengua i els joves: el futur de la llengua catalana. VI Jornades de Normalització Lingüística i Ensenyament de CCOO* (pp. 67-74). Comissions Obreres de les Illes Balears.
  - MELIÀ, J. (2021). Planificació lingüística i complexitat social. Dins X. Castell i M. M. Vanrell (Coord.). *La dinamització lingüística: bases, eines i estratègies* (pp. 45-66). Direcció General de Política Lingüística del Govern de les Illes Balears; Universitat de les Illes Balears.
  - MELIÀ, J. (2023). Recomanacions estratègiques i actuacions de planificació lingüística a les Illes Balears. Dins X. Castell, E. Cremades i M. M. Vanrell (Coord.). *Actituds i usos lingüístics dels joves de les Illes Balears* (pp. 151-166). Direcció General de Política Lingüística del Govern de les Illes Balears; Universitat de les Illes Balears.
  - PUJOLAR, J. (2023). Marc teòric. Dins X. Castell, E. Cremades i M. M. Vanrell (Coord.). *Actituds i usos lingüístics dels joves de les Illes Balears* (pp. 17-27). Direcció General de Política Lingüística del Govern de les Illes Balears; Universitat de les Illes Balears.
  - PUJOLAR, J., GONZÁLEZ, I., FONT, A., I MARTÍNEZ, R. (2010). *Llengua i joves. Usos i percepcions lingüístics de la joventut catalana*. Secretaria de Joventut (Departament d'Acció Social i Ciutadania, Generalitat de Catalunya).
  - ROYO-CASALS, L. (2016). L'extensió veular dels verbs *anar, fer, veure* i *haver* en el parlar dels joves de Manresa. *Treballs de Sociolingüística Catalana, 26*, 163-180.
  - SANGINÉS, G. (2021). L'engrescadora aventura cap a l'assertivitat lingüística. Dins X. Castell i M. M. Vanrell (Coord.). *La dinamització lingüística: bases, eines i estratègies* (pp. 233-248). Direcció General de Política Lingüística del Govern de les Illes Balears; Universitat de les Illes Balears.
  - SOLIVELLAS, I., LITTLE, C., I TUDELA, A. (2023). L'imaginari juvenil: ideologies i actituds lingüístiques. Dins X. Castell, E. Cremades i M. M. Vanrell (Coord.). *Actituds i usos lingüístics dels joves de les Illes Balears* (pp. 127-150). Direcció General de Política Lingüística del Govern de les Illes Balears; Universitat de les Illes Balears.
  - VILA, F. X. (Ed.) (2012). *Survival and Development of Language Communities. Prospects and Challenges*. Multilingual Matters.
  - VILA, F. X., I GALINDO, M. (2012). Sobre la història i l'extensió de la norma de convergència lingüística a Catalunya. Dins: F. X. Vila (Ed.). *Posar-hi la base: usos i aprenentatges lingüístics en el domini català* (pp. 31-45). Institut d'Estudis Catalans.

- WIELAND, K. (2009). El llenguatge juvenil a Barcelona i la seva representació als mitjans de comunicació. *Noves SL: Revista de sociolingüística (Hivern 2009)*, 1-7.
- WOOLARD, K. (2016). *Singular and Plural: Ideologies of Linguistic Authority in 21st Century Catalonia*. Oxford University Press.
- YERN, M. (2023). *Usos lingüístics a les activitats extraescolars entre l'alumnat de 6è de primària* [treball de fi de grau]. Universitat de les Illes Balears.